

Miten innovatiiviset hankinnat toteuttavat kehityshankkeiden vaikuttavuutta

Ville Valovirta
Teknologian tutkimuskeskus VTT

Innokaupunkien vaikuttavuusklinikka 26.9.2023

26.9.2023

innovatiivinen julkinen hankinta

= uuden tai merkittävästi parannetun tavaran tai palvelun hankinta, joka

parantaa julkisen palvelun

- tuottavuutta,
- laatua,
- kestävyyttä,
- vaikuttavuutta.

Lähde: Valovirta ym. 2017

Innovatiiviset hankinnat

Hankinnan kohteena oleva tuote tai palvelu on **uusi**

- Uusi *tilaajalle*
- Uusi *markkinalle*

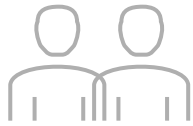
Hankintaan sisältyy ratkaisun **kehitystyötä**

- Tutkimus- ja kehityspalvelun hankinta
- Tavarahankinta tutkimuskäyttöön
- Hankinta sisältäen kehitysvaiheen tai kehitysosion

Hankintaprosessiin sisältyy innovatiivisuutta edistäviä **käytäntöjä**

- Kunnianhimoiset vaikuttavuustavoitteet
- Markkinavuoropuhelu
- Innovaatiomyönteinen hankintamenettely, vaatimusmäärittely ja vertailuperusteet
- Innovaatioihin kannustavat sopimusehdot ja yhteistyö sopimuskaudella

Hankinnat ja innovaatiot

Miten toteuttaa palveluiden vaikuttavuustavoitteita hankintojen avulla?

Miten hyödyntää uuden teknologian mahdollisuuksia, innovaatioita ja yrityssektorin kyvykkyyksiä?

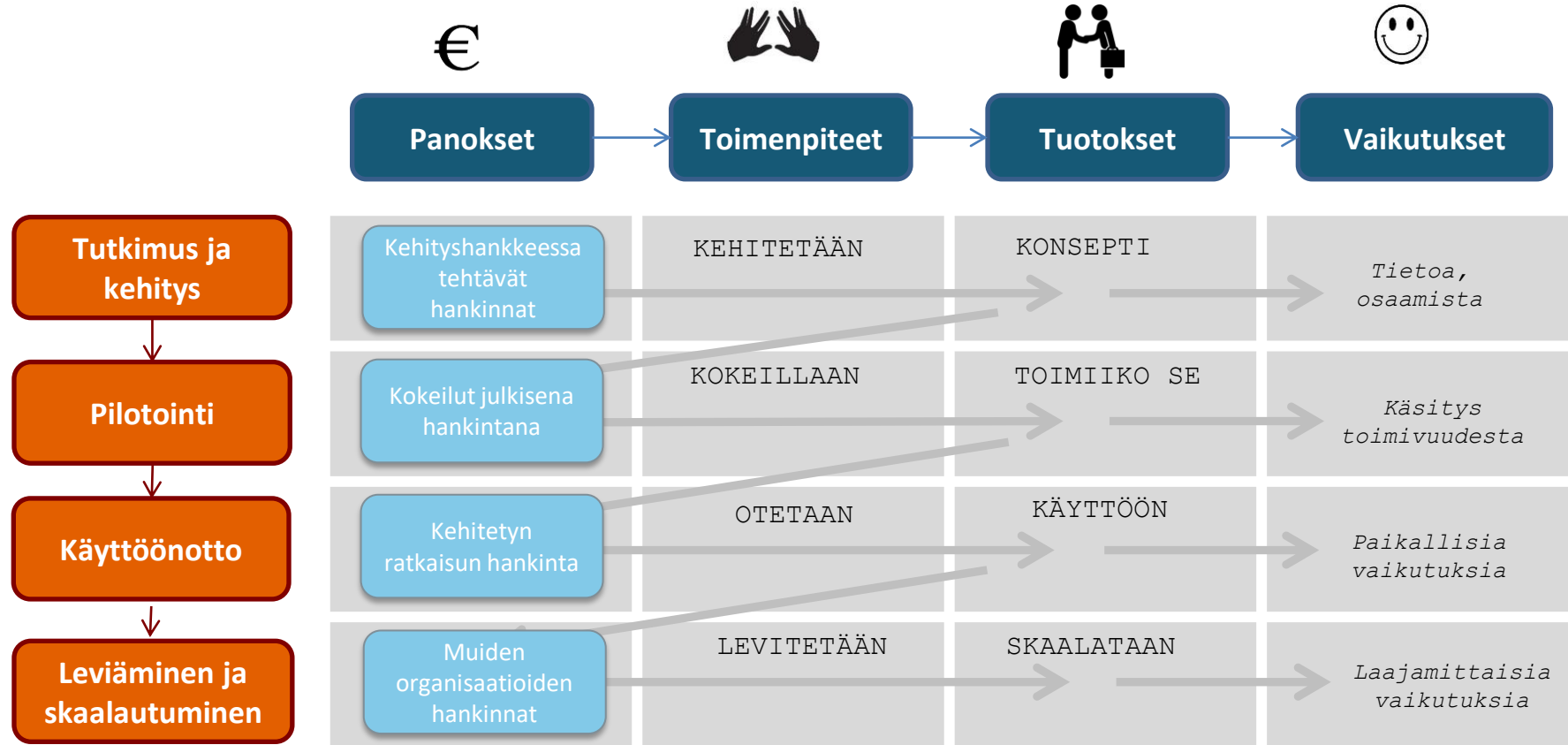

Miten rakentaa kumppanuuksia palvelutuottajien ja toimittajien kanssa?

Julkiset hankinnat kehityshankkeissa

1. Hankkeen toteutuksessa tarvittavien **palvelujen ja tarvikkeiden** hankinnat (alihankinnat)
2. Uuden ratkaisun **kehittämiseen** tähtäävä innovaatiohankinta
3. Yritysten innovatiivisten ratkaisujen **kokeilujen ja pilotointien** toteuttaminen julkisina hankintoina
4. Hankkeessa kehitettävien ja kokeiltavien innovatiivisten ratkaisujen **käyttöönotto** julkisena hankintana

Kehitystoiminnan vaikuttavuusmalli

Miten tilaa innovaatioille?

Valmistelu

- Käyttäjätarpeet ja vaikutusarviointi
- Markkinavuoropuhelu

Hankinnan kohteen määrittely

- Toiminnalliset ja tulos pohjaiset vaatimukset
- Kehitystyön sisällyttäminen hankintaan, esim. innovaatiokumppanuus
- Palveluna ostamisen mallit

Kilpailutus

- Innovaatiot mahdollistavat hankintamenettelyt
- Hankintakriteerit (laatu, elinkaarikustannukset)

Sopimus

- Sopimuskauden kannusteet
- Tilaaja-toimittaja-yhteistyö
- Vaikutusten arviointi

KEINO Kestävien & innovatiivisten
julkisten hankintojen
verkostomainen osaamiskeskus

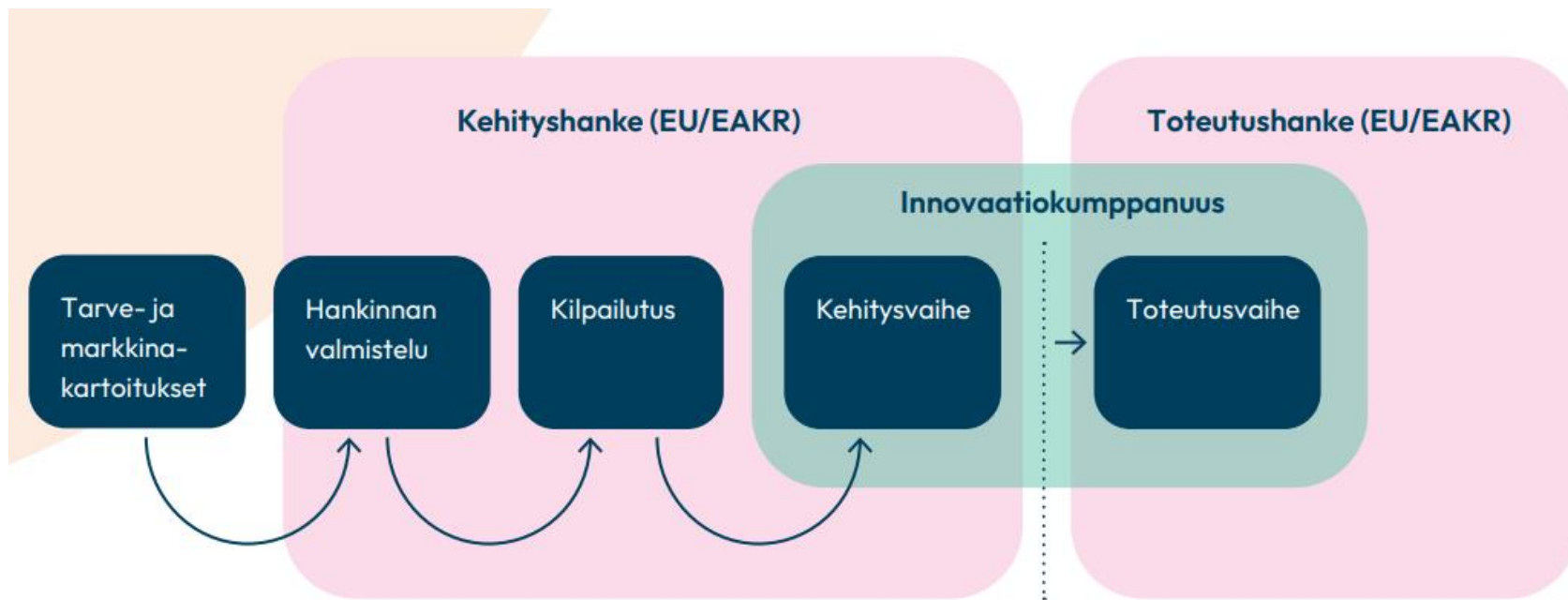
**Hankintaopas tutkimus-,
kehittämisen- ja
innovaatiohankkeille**

[Hankintakeino.fi](https://hankintakeino.fi)

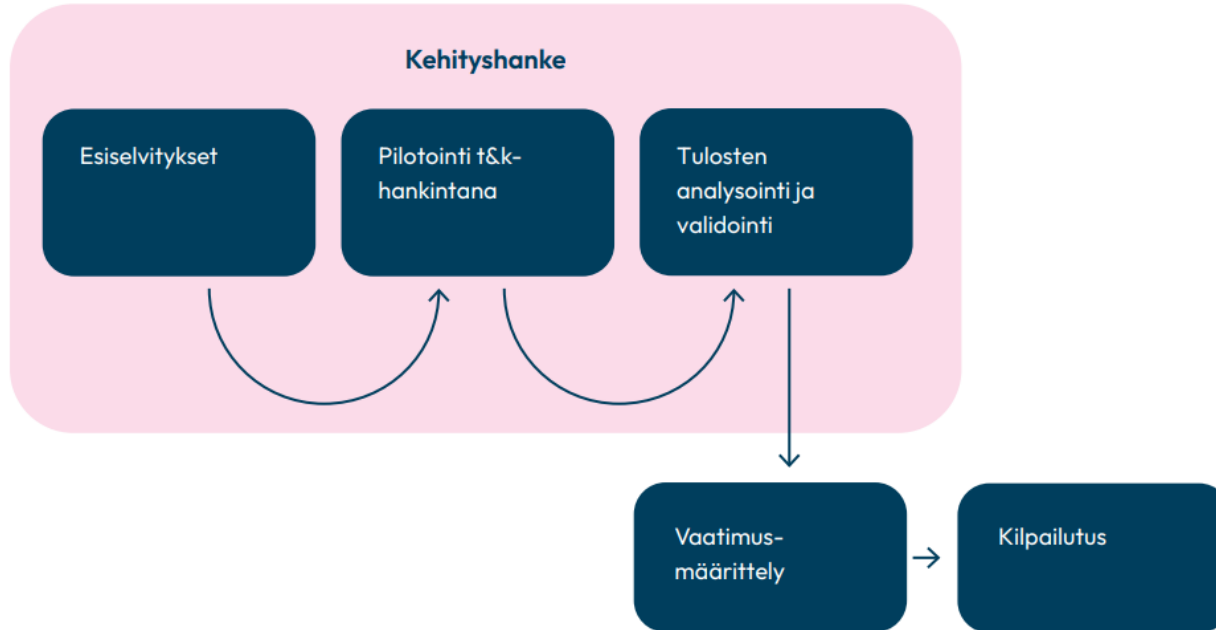

Mikkelin Ecosairilan alueen ympäristötietojärjestelmä

Helsingin Seudun Liikenteen sähköbussien hankinta

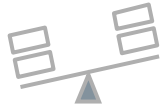

Immateriaalioikeudet	Soveltuminen
<p>Toimittajalla on omistusoikeus ja tilaajalla on laaja käyttöoikeus hankintasopimuksen kohteena olevan kehitystyön tuloksiin</p>	<p>Tilaaja voi käyttää tuloksia laajasti omassa toiminnassaan, mm. tulevien hankintojen valmistelussa. Toimittaja voi hyödyntää kehitystyön tuloksia muussa liiketoiminnassaan, mm. myydä tuotetta muillekin asiakkaille. Kun tilaajalla ei ole erityisiä syitä pidättää itsellään laajoja oikeuksia, tämä on suositeltavin vaihtoehto.</p>
<p>Tilaaja omistaa kaikki hankintasopimuksen kohteena olevan kehitystyön tulokset</p>	<p>Soveltuu tilanteisiin, joissa julkishallinnon tavoitteena on (1) esim. turvallisuussyistä tarpeen pidättää kaikki omistusoikeudet, (2) jakaa kehitystyön tulokset avoimen lisenssin (esim. avoin lähdekoodi) avulla maksuttomasti eri osapuolten käyttöön, tai (3) myydä (esim. lisensoida käyttöoikeuksia) TKI-hankkeen lopputuloksia kolmansille osapuolille</p>
<p>Kaikki immateriaalioikeudet ovat toimittajalla ja tilaaja saa vain rajallisen käyttöoikeuden</p>	<p>Soveltuu tilanteisiin, joissa hankinnan kohde on osa laajempaa TKI-kokonaisuutta (esim. data-alusta) ja useille osapuolille on tarve antaa tarkemmin yksilöityjä käyttöoikeuksia, jotka eivät ole keskenään päällekkäisiä tai ristiriitaisia.</p>
<p>Immateriaalioikeudet jaetaan tilaajan ja toimittajan kesken</p>	<p>Soveltuu esim. tilanteisiin, joissa sekä tilaaja että toimittaja tuovat hankintasopimuksen kohteena olevan ratkaisun kehitystyön tuloksen kannalta ratkaisevaa osaamista. Tällainen tilanne voi syntyä esimerkiksi silloin, kun tilaaja on tutkimusorganisaatio (esim. yliopisto tai julkinen tutkimuslaitos).</p>

Hyviä käytäntöjä

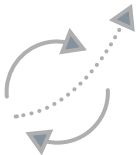
Osallista käyttäjät ja asiakkaat

Osallista hankinta-asiantuntijat ja varmista hankintojen osaaminen

Ennakoivat markkinavuoropuhelut

Hahmota polku pilotista käyttöönottovaiheen hankintaan/investointiin palvelutuotannossa

Yhteiset tietomallit ja avoimet rajapinnat

Tulos- ja vaikuttavuuslähtöiset hankinnat ja sopimuskannusteet

Vaikuttavuusarviointi ja tiedolla johtamisen käytännöt

25.8.2023

Syksyllä alkavan Innovaatio-akatemia haku aika on alkanut

KEINO-osaamiskeskus järjestää lokakuusta alkaen kolmannen Innovaatio-akatemia. Kaikille julkisille hankintayksiköille tarkoitettu Innovaatiivisten hankintojen johtamisen kehitysohjelma eli Innovaatio-akatemia tavoitteena on tunnistaa kullekin organisaatiolle sopiva tapa johtaa uudistumista innovatiivisten hankintojen avulla.

Maksuttoman akatemian lähtökohtana ovat vaikuttavuustavoitteet ja tunnistetut muutoshasteet, joihin etsitään uusia ratkaisuja innovatiivisten hankintojen avulla.

- Innovaatio-akatemiassa organisaatio pääsee tekemään itselleen sopivan toimintamallin, jolla se saa innovatiiviset hankinnat vietyä oikeasti käytäntöön. Aiemmissa innovaatio-akatemioiden osallistujajärjestöt ovat kehittäneet malleja muun muassa innovatiivisten hankintojen johtamiseen, hankintatarpeiden tunnistamiseen ja vaikutuspotentiaalini arviointiin, kertoo VTT:n innovatiivisten hankintojen erikoistutkija **Ville Valovirta**.

Haku aika Innovaatio-akatemiaan on parhaillaan käynnissä, ja se päättyy 29.9.2023. Hakijoiden valinnat ja haastattelut tehdään lokakuun alussa, ja akatemia alkaa lokakuun puolivälissä. Se päättyy vuoden 2024 keväällä.

26.9.2023

[Innovaatio-akatemia haku aika on alkanut | Hankintakeino.fi](https://hankintakeino.fi)

Pohdittavaksi ja keskusteluun

Kehitetäänkö hankkeessanne uusia ratkaisuja, joiden käyttöönottajana on kaupunki tai muu julkinen organisaatio?

Missä kehittämisprosessin vaiheissa julkisilla hankinnoilla voidaan edesauttaa hankkeenne vaikuttavuustavoitteiden saavuttamisessa?

- Kehitys ja konseptointi
- Pilotit ja kokeilut
- Käyttöönotto
- Leviäminen ja skaalautuminen

bey⁰nd

the obvious

Ville Valovirta
ville.valovirta@vtt.fi

@VTTFinland
@VilleValovirta

www.vtt.fi